

CLOSE-UP

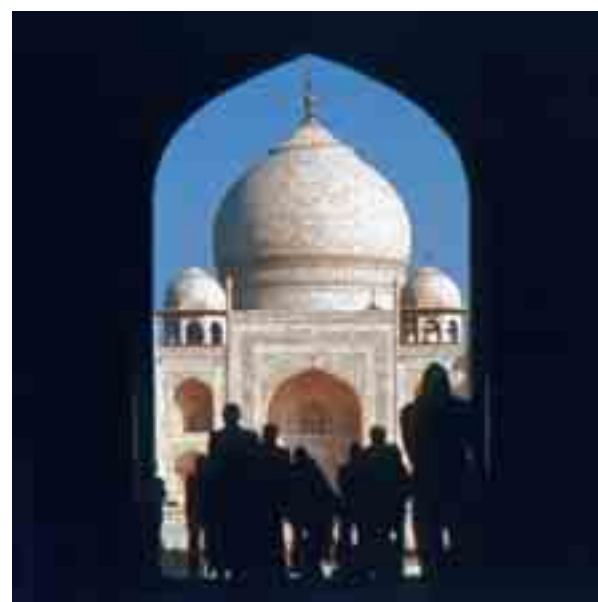
GROEIEND MILIEUBEWUSTZIJN IN CULTUURSECTOR

Het milieu zo min mogelijk belasten: ook in het theater, in de monumentenzorg en op de festivalweide zijn ze er mee bezig. In een reeks van vijf artikels belichten we frappante duurzame initiatieven.

Werelderfgoed kreunt onder temperatuurstijging

Het Altai Geberchte is aan het ontdoeien. © Photo News

De Taj Mahal in India. © Hollandse Hoogte

VAN ONZE REDACTEUR

GEERT SELS

ENAME | Werelderfgoed durft al eens het slachtoffer te worden van zijn eigen succes. Toeristen schuifelen in dichte drommen naar de Taj Mahal of naar Petra. Het marmer van Efese en de Atheense Akropolis is uitgesleten door de tienduizenden voeten. Er zijn remedies om aan risicobeperking te doen. Griekse sites en topmusea beperken de toegang door met tijdslots te werken. Van de rotsschilderingen in Lascaux zijn replica's gemaakt. Italiaanse kapellen bestaan ook in 3D-presentaties, zodat de bezoekers afgeleid worden en niet allemaal hetzelfde fresco bestormen. Dezelfde vindingrijkheid is vereist om te anticiperen op de gevolgen van de klimaatwijzigingen. Terwijl specialisten nog discussiëren over de precieze impact, hebben erfgoedwerkers een tandje bijgestoken. Hoeveel graden de temperatuur toeneemt of hoeveel centimeter de zeespiegel stijgt, staat niet vast. Maar dat er een ketting van reacties is, baart hen zorgen. Hogere temperaturen hebben invloed op de neerslag, op het smeltproces van de poolkappen en op de hoogte van de zeespiegel. Mogelijk veroorzaken die wijzigingen van de windstromingen en het grondwaterniveau. Dat heeft niet alleen impact op fauna en flora. Ook kwetsbare gebouwen, archeologische sites en aardlagen kunnen eraan ten prooi vallen.

In 2006 zette de Unesco, de cultuursectie van de Verenigde Naties, het thema al met grote aandacht op de agenda. Ondertussen hebben de lidstaten afgesproken dat ze aan 'preventieve monitoring' gaan doen. Wereldwijd zijn er achtduizend leden en die gaan, elk in hun achtertuin, opletten dat het niet te bar wordt. Archeologen hebben ook afgesproken dat wie iets opgraaft eerst een gedetailleerd programma moet kunnen voorleggen om het beheer en behoud te garanderen.

Erfgoedbeschermers anticiperen op klimaatwijzigingen

'De temperatuur is de meest voor de hand liggende factor', zegt Willem Derde, de projectcoördinator van het Ename Expertisecentrum. Ook Ename trekt zich het onderwerp aan. In maart organiseert de instelling er een internationaal colloquium over. 'Stijgende temperaturen veroorzaken bijvoorbeeld schade in het Altai Geberchte. Dat is een zone die zich uitstrekt over de grenzen van Rusland, Mongolië, Kazachstan en China. Het is het kerngebied van de Scytische beschaving. Er zijn een paar honderd grafheu-

vels, met spectaculaire grafgraven. Tot dusver was de ondergrond permanent bevroren, maar door de opwarming dreigt organisch materiaal, zoals mummies en hout, te ontbinden.' Temperatuurstijgingen veroorzaken ook afgeleide effecten. 'De grond wordt droger en de kans op blikseminslagen ligt hoger', zegt Derde. 'In mediterrane gebieden zoals de Peloponnesos kunnen daardoor makkelijker bosbranden ontstaan. Die van 2007 bedreigden de archeologische site van Olympos. Dankzij een sproeisysteem is het museum op de site gevrijwaard, maar in de omgeving is veel archeologisch materiaal verloren gegaan.' 'Of neem Jemen, bekend voor zijn typische architectuur met gedroogde klei. Dat is een bouwwijze die is afgestemd op het droge klimaat. Ze gedijt bij warme temperaturen, maar is fragiel bij andere omstandigheden — en in oktober was er een plensbui die 36 uur aanhield.'

Musea

Specialisten beperken zich niet langer tot cultuurpatrimonium in openlucht. De nieuwste stap in de bescherming werd in september vorig jaar gezet. Toen schoot de Europese Commissie een project op gang om de impact van het klimaat op musea na te gaan. Musea stellen hun objecten tentoon in omstandigheden met een ideale luchtvochtigheid en temperatuur. Maar wat als die factoren buiten veranderen? Moeten er dan binnen aanpassingen gebeuren?

NIEUWE MODELLEN HOLLYWOOD HELPT ARCHITECTUUR

De filmacteur Brad Pitt gaf eind 2007 een wederopbouwproject in New Orleans het ultieme duwtje. Na de doortocht van de orkaan Katrina, in 2005, raakten grote delen van de stad verwoest. In de wijk Lower 9th Ward moeten veertien huizenblokken opnieuw opgetrokken worden. Pitt leende zijn naam en faam aan een bouwproject voor 150 modelwoningen, die door een dozijn gerenommeerde bureaus getekend worden. De huizen zijn ultralicht, vloedbestendig, relatief goedkoop en milieuvriendelijk.

De milde weldoener Pitt schonk zelf 5 miljoen dollar voor het project Make It Right, waarvoor ook een geraffineerde pr-campagne werd opgezet. Met succes. Tijdens de eerste drie maanden was de financiering van de helft van de 150 huizen al verzekerd.

De eerste zes energiezuinige woningen, die tot 75 procent minder energie verbruiken, zijn recent opgeleverd. Ze hebben ruime veranda's en zonnepanelen. (gvds)

ONLINE

www.makeitrightnola.org

Erfgoedballebozen zullen nog een poosje zoet zijn om de juiste oplossingen te bedenken. Waterdichte scenario's zullen er natuurlijk nooit zijn, zo bewees de orkaan Katrina, die veel erfgoed in New Orleans wegspoelde. Maar beter enigszins voorbereid dan helemaal niet.

Dit is de eerste aflevering in een reeks van vijf over cultuur en milieu. Morgen: Ecoarchitectuur.

